

میهمان ناخوانده آسیایی

در سطح قاره آسیا تیم ملی عراق همیشه رقیب سرسخت و در دسرسازی برای بزرگان قاره آسیا بوده؛ از تیم قدرتمند این تیم در دهه ۹۰ گرفته تا قهرمانی جام ملت‌های ۲۰۰۷ در دل جنگ با آمریکا و درخشش در جام ملت‌های ۲۰۱۵، عراق همواره در آسیا نوانسته تیم‌های بزرگ قاره را با در دست‌های بزرگی مواجه کند اما در سطح جهانی، عراق برای هواداران فوتبال نیمی ناشناخته بوده است. مانند کشورهایی چون قطر، اردن و ازبکستان که از آسیا نوانسته‌اند برای نخستین بار از طریق مرحله مقدماتی حضور در جام جهانی را تجربه کنند، عراق نیز بهترین استفاده را از افزایش سهمیه‌های قاره آسیا در جام جهانی برد و موفق شد بدو نخستین صعود به جام جهانی از سال ۱۹۸۶، تبدیل به نهمین نماینده قاره آسیا در جام جهانی ۲۰۲۶ شود تا این قاره پس از اروپا و آفریقا، بیشترین نماینده را در این دوره از جام جهانی داشته باشد.

نحوه صعود چگونه بود؟

عراقی ظهور کردند؛ فوتبال‌بست‌هایی که بسیاری از آنها در اروپا بزرگ شده بودند. مهاجرت گسترده خانواده‌های عراقی در دوران جنگ باعث شد نسل جدید فوتبال این کشور، ترکیبی از استعداد داخلی و بازیکنان دوتابعیتی باشد. علی الحمادی، ایمن حسین، امیر العماری و ربین سلواک نمونه‌هایی از همین نسل هستند؛ بازیکنانی که در کشورهای مختلف رشد کردند اما پیرانه عراق را انتخاب کردند. برای بسیاری از آنها بازی برای عراق فقط یک انتخاب فوتبالی نبود؛ بازگشت به ریشه‌ها محسوب می‌شد.

صعود به جام جهانی ۲۰۲۶

سرانجام عراق در سال ۲۰۲۶ توانست طلسم ۴۰ساله را بشکند و دوباره به جام جهانی برسد. مسیری که آنها طی کردند، یکی از طولانی‌ترین و سخت‌ترین مسیریهای صعود در تاریخ فوتبال ملی بود؛ ۲۱ مسابقه در طول ۲۸ ماه. عراق پس از عبور از مراحل مختلف انتخابی در پلی‌آف بین‌قاره‌ای مقابل بولیوی قرار گرفت و با پیروزی ۲ بر ۱، بلیت جام جهانی را گرفت. گل تعیین‌کننده ایمن حسین، میلیون‌ها عراقی را به خیابان‌ها کشاند. بغداد، بصره، اربیل و نجف تا صبح غرق جشن بودند. داستان صعود عراق فقط درباره فوتبال نبود. بسیاری از بازیکنان این تیم فرزندان مهاجرانی هستند که در دوران جنگ کشورشان را ترک کردند. علی الحمادی پس از صعود گفت: «مردم شاید ندانند ما چه چیزهایی را پشت سر گذاشته‌ایم. این موفقیت برای تمام مردم عراق است.» حتی سفر تیم به مکزیک برای پلی‌آف نیز تحت تأثیر بحران‌های منطقه‌ای قرار داشت و بازیکنان مجبور شدند مسیریهای طولانی زمینی و هوایی را طی کنند. اما همین سختی‌ها باعث شد، صعود طعمی متفاوت داشته باشد.

تیمی که جهان دوباره به آن نگاه می‌کند

اکنون عراق آماده حضور در جام جهانی ۲۰۲۶ است؛ تورنمنتی که آنها را در گروهی دشوار کنار فرانسه، سنگال و نروژ قرار داده است. شاید کمتر کسی روی عراقی‌ها به چیزی فراتر از نتیجه فکر می‌کنند. برای مردم عراق، بازگشت به جام جهانی یعنی دیده شدن دوباره کشوری که سال‌ها تصویرش با جنگ و بحران گره خورده بود. فوتبال بار دیگر به ابزاری برای امید، غرور ملی و اتحاد تبدیل شده است. شیرهای بین‌النهرین حالا فقط یک تیم فوتبال نیستند؛ آنها روایت زنده مقاومت ملتیی هستند که هر بار از دل ویرانی، دوباره برخاسته است.

آیمن، اسلحه مرگبار خط حمله

شاید آیمن حسین به دلیل رفتارهای خاص و عجیب خود در زمین برای هواداران غیرعراقی فوتبال آسیا چهره محبوبی نباشد اما او که با ۳۳ گل ملی بهترین گلزن حاضر در ترکیب فعلی تیم عراق محسوب می‌شود، در ۳۰ سالگی ستاره اصلی خط حمله تیم گراهام آرنولد در این دوره از جام جهانی خواهد بود. آیمن حسین که بجز جلال حسن، دروازه‌بان این تیم بیش از هر بازیکن دیگری در فهرست عراق برای جام جهانی سابقه بازی ملی دارد، با به ثمر رساندن گل پیروزی بخش در تقابل با بولیوی نشان داد که همچنان مهم‌ترین عنصر عراق است. البته که مهندس علی زیدان اقبال بازیکن سابق آکادمی منچستر یونایتد و علی الحمادی نخستین عراقی با سابقه بازی در لیگ برتر انگلیس، نقش ویژه‌ای در ترکیب تیم ملی عراق دارند.

آرنولد، مرد استرالیایی که عراقی شد

در طول سال‌های اخیر مربیان بین‌المللی مطرح زیادی وارد فوتبال عراق شدند اما در نهایت قرعه برای صعود به جام جهانی به نام گراهام آرنولد ۶۲ ساله و استرالیایی افتاد که در طول مقدماتی این دوره از جام جهانی، هدایت تیم ملی کشورش را هم برعهده داشت. آرنولد که در جام جهانی ۲۰۲۲ موفق شده بود برای دومین بار در تاریخ استرالیا را به مرحله حذفی جام جهانی ببرد، حالا تبدیل به یک چهره محبوب در بین مردم عراق شده است. او از زمان قبول هدایت عراق حتی در زمان عدم برگزاری بازی‌های ملی نیز در این کشور زندگی می‌کند و رابطه خوبی که با بازیکنان و مردم این کشور پیدا کرده، باعث شده تا او با اشتیاق زیادی پا به این جام بگذارد و مردم عراق به شگفتی‌سازی با آرنولد امیدوار هستند؛ سرمربی‌ای که در ۴ بازی جام جهانی گذشته تنها مقابل فرانسه و آرژانتین شکست خورد؛ دو فینالیست این جام. دستیار سابق سرالکس فرگوسن یعنی رنه مولینشتین هلندی نیز آرنولد را در کادرفنی عراق همراهی می‌کند.

Group I

دومین حضور در جام جهانی

سرمربی: گراهام آرنولد (استرالیا)

کاپیتان: جلال حسن

بهترین عملکرد: حضور در مرحله گروهی (۱۹۸۶)

رتبه در رده بندی فیفا: ۵۷

ستارگان: آیمن حسین (الکرمه)، علی الحمادی (ایبوسویج ناون) و زیدان اقبال (اورتخت)

برنامه بازی‌ها:

چهارشنبه ۲۷ خرداد: عراق - نروژ ۱:۰
سه شنبه ۲ تیر: فرانسه - عراق ۰:۰
جمعه ۵ تیر: سنگال - عراق ۲:۰

از خاکستر جنگ تا بازگشت تاریخی به جام جهانی

مقاوم مثل شیرهای بین‌النهرین

شکل گرفت، عراق را به سطح اول فوتبال آسیا رساند. این تیم در بازی‌های آسیایی ۱۹۸۲ مدال طلا گرفت، جام خلیج فارس را فتح کرد و در نهایت رؤیای بزرگ را محقق ساخت؛ صعود به جام جهانی ۱۹۸۶ مکزیک. عراق در مسیر صعود، تیم‌هایی مانند قطر، اردن، امارات و سوریه را پشت سر گذاشت و برای نخستین بار راهی جام جهانی شد. هرچند آنها در مرحله گروهی برابر پاراگوئه، بلژیک و مکزیک شکست خوردند، اما گل تاریخی احمد راضی مقابل بلژیک هنوز در حافظه فوتبال عراق زنده است؛ نخستین گل تاریخ عراق در جام جهانی. عملکرد درخشان آن نسل باعث شد بسیاری، دهه ۸۰ موفق‌ترین دوران فوتبال عراق بدانند.

سال‌های تاریخ جنگ و تحریم

با آغاز جنگ خلیج فارس در دهه ۹۰، شرایط فوتبال عراق بدست بحرانی شد. تحریم‌های

فرخ‌سازی/ چهار دهه انتظار، جنگ، مهاجرت، تحریم و بی‌ثباتی نتوانست فوتبال عراق را از نفس بیندازد. تیم ملی عراق معروف به «شیرهای بین‌النهرین»، سرانجام در سال ۲۰۲۶ دوباره به جام جهانی رسید؛ اتفاقی که برای میلیون‌ها عراقی فقط یک موفقیت ورزشی نبود، بلکه نمادی از بقا، اتحاد و امید به آینده محسوب می‌شد. کشوری که سال‌ها درگیر بحران‌های سیاسی و امنیتی بود، حالا دوباره نامش را در بزرگ‌ترین و پرتیرین فوتبال جهان می‌بیند؛ آن هم پس از ۴۰ سال دوری.

تیمی که به نماد یک ملت تبدیل شد

تیم ملی فوتبال عراق در سال ۱۹۴۸ و همزمان با تأسیس فدراسیون فوتبال عراق شکل گرفت. نخستین بازی رسمی این تیم در مسابقات

کشورهای عربی ۱۹۵۷ برابر مراکش برگزار شد؛ مسابقه‌ای که با تساوی ۳-۳ به پایان رسید و آغازگر مسیری طولانی برای فوتبال عراق بود.

نسل طلایی اول

دهه ۸۰ میلادی را باید نخستین عصر طلایی فوتبال عراق دانست. نسلی که با ستاره‌هایی مانند احمد راضی، عدنان درجال و حسین سعید

سرزمین دو رود و قلبی که هرگز نمی‌میرد

کشوری از دل جنگ

محمد رضا رحیم پورا / وقتی تیم ملی عراق با پیراهن سبز و سفید پا به زمین می‌گذارد، دیگر فقط یازده بازیکن نیستند که دنبال توپ می‌دوند. آنها روایتگر هفت هزار سال تمدن، شعر و مقاومت‌اند؛ از دل بین‌النهرین، جایی که اولین قانون جهان نوشته شد، اولین خط اختراع کش و باغ‌های عقیق بابل به عنوان عجایب هفتگانه جهان قدیم، روح انسان را به پرواز درآورد. عراق امروز، خسته از جنگ‌ها و تحریم‌ها، اما با قلبی که هنوز برای زندگی می‌تپد، در هر بازی فوتبال، داستان خود را رزمه می‌کند.

جایی که تاریخ نفس می‌کشد

عراق سرزمین بین‌النهرین است؛ همان خاستگاه نخستین تمدن‌های بشری. در جنوب، سومری‌ها خط میخی را اختراع کردند و شهرهایی مانند اور و اوروک را ساختند. بابل با برج‌های آفسانه‌ای و «حمورابی» که قوانین خود را بر سنگ نوشت، نماد عدالت کهن است. در شمال، آشوری‌ها با ارتش‌های توانمند و کاخ‌های باشکوه خود، امپراطوری عظیمی بنیان نهادند. موصل، نمود و نینوا هنوز هم شکوه آن روزها را در دل خاک دارند. این میراث عظیم، بخشی از هویت هر عراقی است؛ حتی اگر سال‌ها غارت و تخریب (مانند آنچه داعش در سال ۲۰۱۴ با آژار باستانی کرد) زخم‌های عمیقی بر پیکره آن نشانداده باشد.

جامعه‌ای با رنگین‌کمان اقوام و مذاهب

عراق امروز، کشور حدود ۴۵ میلیون نفری است که از تنوعی شگفت‌انگیز شکل گرفته؛ شیعیان و اهل سنت، کردها (با زبان و فرهنگی خاص در منطقه اقلیم کردستان)، ترکمن‌ها، آشوری‌ها، گلدانی‌ها، ایزدی‌ها و صابئی‌های مندلی. هر گروه، آیین و جشن‌های خود را دارد. در سال ۱۰۲۵، علی‌رغم چالش‌های سیاسی و تلاش برای تقسیم قدرت، عراق به سختی کوشیده است که فروپاشی نشود. نوزدهم کردی در کنار عاشورای شیعی و کریسمس مسیحیان، همه در تقویم رسمی عراق جای دارند. فوتبال در این میان، مهم‌ترین نقطه اشتراک است. جایی که هنگام گل زدن تیم ملی، یک کرد از سلیمانیه، یک عرب از بغداد و یک ترکمن از کرکوک همزمان شادی می‌کنند. شاید این بزرگترین دستاورد ملی عراق در دو دهه اخیر است.

اقتصاد تک‌محصولی در مسیر بازسازی

عراق صاحب چهارمین ذخایر بزرگ نفت جهان است (حدود ۱۴۵ میلیارد بشکه). درآمد‌های نفتی بیش از ۹۰ درصد بودجه دولتی و ۸۵ درصد تولید ناخالص داخلی (برآورد ۲۰۲۵ حدود ۲۸۰ میلیارد دلار) را تشکیل می‌دهد. اما این ثروت، به دلیل فساد اداری، ناامنی و تحریم‌های بین‌المللی بعد از ۲۰۰۳، در صدم است و زیرساخت‌های برق و آب هنوز پایدار نشده‌اند. با این حال، عراق طی شش دهه پیش از اقتصاد برداشته گام‌های کوچکی برای تنوع بخشی به اقتصاد برداشته است؛ کشاورزی در دست‌های بین‌النهرین (خرما، گندم، جو) و گردشگری مذهبی (زیارت عتبات عالیات در نجف، کرپالکظمین و سامرا) که سالانه میلیون‌ها زائر از ایران، پاکستان و کشورهای حوزه خلیج فارس را جذب می‌کند.

شعر و مقام، جانمایه هنر عراق

عراق را «سرزمین شاعران» نامیده‌اند. از «ابونواس» شاعر خوش صحبت دوره عباسی تا «بدر شاکر السیاب» که شعر آزاد عربی را با قصیده «مطر» (باران) متحول کرد. در موسیقی، «مقام عراقی» که ریشه در دستگاه‌های عربی و تأثیرپذیری از موسیقی ایرانی و ترکی دارد، در سال ۲۰۰۳ در فهرست میراث ناملموس یونسکو ثبت شد. اسطوره‌هایی مانند «محمد القباچي» (خواننده مشهور مقام در بغداد) و «ناظم الغزالی» (صدای ماندگار دهه ۵۰) همچنان در خاطره جمعی مردم زنده‌اند. سازهای سنتی مانند «جوزه» و «سننور» بخشی از ارکسترهای عراقی هستند.

سینمای عراق در دهه‌های اخیر به دلیل جنگ‌ها بسیار تضعیف شد، اما فیلم‌هایی مانند «بغداد سنترال» (۲۰۱۹) یا «ملت عشق و مرگ» (۲۰۱۶) در جشنواره‌های بین‌المللی مورد توجه قرار گرفتند. معماری عراقی، از مناره ملویه در سامرا (با آن شیب حلزونی منحصر به فرد) تا دروازه ایشاتار بابل، نشان‌دهنده تلفیق هنر اسلامی و میراث باستانی است.

فوتبال؛ اتحاد در خون

تیم ملی فوتبال عراق، برخلاف همه فلات‌ها، یک افتخار بی‌ظنیر دارد: قهرمانی جام ملت‌های آسیا در ۲۰۰۷. آن روز که در جاکارتا، عربستان سعودی در آ با تک گل یونس محمود شکست دادند، خیابان‌های بغداد و همه شهرهای عراق غرق شادی شد. این قهرمانی، در زمانی رخ داد که کشور غرق در جنگ داخلی و اشغال آمریکا بود. آن لحظه، جهان دید که فوتبال چطور می‌تواند فرقه‌ها را کنار بزند و یک ملت را زیر یک پرچم جمع کند. یونس محمود و نصیر شمیل، اسطوره‌هایی شدند که هر عراقی اسمشان را مثل دعا زمزمه می‌کند.

عراق اگرچه تنها یک بار در جام جهانی ۱۹۸۶ حضور داشت اما در میادین آسیایی همواره حریفی سرسخت بوده است. بازیکنان عراقی با غیرت و تعصب مثال‌زدنی خود، بارها توانسته‌اند با کمترین امکانات، بهترین نتایج را کسب کنند. نسل جدید فوتبال عراق، با تکیه بر استعداد‌های بومی و استفاده از تجربیات مربیان خارجی، در تلاش است تا دوباره نام این کشور را در عرصه بین‌المللی مطرح کند. عراق امروز، با چالش‌های بسیاری روبه‌رو است؛ ناامنی‌های پراکنده، فساد اداری، مشکلات اقتصادی و اختلافات سیاسی. اما در کنار همه این مشکلات، امید به آینده‌ای بهتر در دل مردم زنده است.

جام جهانی در دل آشوب

نکته جالب درباره عراق این است اکثر موفقیت‌های این تیم در دل آشوب و جنگ به دست آمده است. نخستین حضور این تیم در جام جهانی در ۱۹۸۶ و زمان حکومت بعث صدام حسین و در خلال جنگی که وی علیه کشورمان تکمیل کرده بود شکل گرفت و قهرمانی سال ۲۰۰۷ این تیم در آسیا نیز در میانه جنگ آمریکا رقم خورد. در جام جهانی پیش‌رو هم عراق با توجه به محدودیت‌های ناشی از جنگ تکمیلی سوم آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران، مسیر سختی برای سفر به مکزیک داشت و در نهایت پس از ساعت‌ها سفر توانست صعود به جام جهانی را رقم بزند.

حضور این تیم در جام جهانی ۱۹۸۶ بجز اتفاقات عجیبی که برای بازیکنان این تیم در فراسیون عدی حسین، پسر صدام رقم خورد آورده دیگری نداشت. عراق با سه شکست مقابل بلژیک، پاراگوئه و مکزیک میزبان از دور رقابت‌ها کنار رفت و احمد راضی در آن مسابقات، تبدیل به تنها بازیکن تاریخ فوتبال عراق شد که توانسته در مرحله نهایی جام جهانی گلزنی کند. حالا یک بار دیگر در آمریکای مرکزی و شمالی، عراقی‌ها فرصت حضور در جام جهانی را دارند هر چند که گروه دشوار فرانسه، سنگال و نروژ، کار را برای آنها بسیار سخت می‌کند.

مدل بازی عراق چگونه خواهد بود؟

پیش از حضور گراهام آرنولد، خسوس کاساس اسپانیایی مدلی از فوتبال مبتنی بر مالکیت توپ و بازی تهاجمی را در تیم ملی عراق پیش برده بود اما در یک سال اخیر و با توجه به رویکرد بیشتر نتیجه‌گرایانه آرنولد برای حضور در جام جهانی، سبک بازی عراق تا حدودی تغییر کرده است. آرنولد از زمان حضور روی نیمکت عراق، بیشتر با سیستم ۴-۴-۲ تیمش را به زمین فرستاده که مبتنی بر حفظ استحکام دفاعی در زمان مالکیت توپ حریف است. عراق بازی مستقیم و فیزیکی را در دست‌کار قرار می‌دهد و نقطه قوت اصلی آنها، حضور بازیکنان با قدرت بدنی بالا در خط میانی و خط حمله است که در دوتل‌های هوایی به این تیم برتری می‌دهد. با توجه به اینکه هر سه رقیب عراق به دنبال بازی مالکانه و تهاجمی هستند، انتظار می‌رود که تیم آرنولد سعی در درخشش از طریق ضدحمله و بردن بازی به سمت بازی فیزیکی و هوایی داشته باشد.

